

א"תם הוה מודינא ומפטריןא. הך פירכא ליתא למ"ד מודה בקנס ואח"כ זלו עדים חייב ופי קאמר אפילו למ"ד פלגא נוקא ממונה ה"ה דר"ומ למפךר אפילו למ"ד פלגא נוקא ומו"ד מודה בקנס ואח"כ זלו עדים חייב לימא ליה אי תס הוה מעריקנא ליה לאגמא אלא חדא מניינו ונקט וז"ל וה"ה ג"ל יכול לטעון

אי תס הוה מודינא אי תס הוה מעריקנא ליה הא קמן שלא הודה ולא הנריח אע"פ שהיה כבוד שהיה מועד דמ"ד אחר נגיחה הוגד לו שהוה מועד וז"ל לישני כגון שיש עדים שלא הוגד לו משעת נגיחה עד שיג' זכ"ל ופ"כ לא הוה ולא הנריח ה' לא שכי' ועדיפא מנייה קמשי דקדם ז"ד ומפסוה:

הוה מעריקנא ליה לאגמא מימה מה טענה היא זו א"כ היה עושה שלא דעין וזבנלמא לרבי ישמעאל דלמר א"כ ז"ח נינהו יומא קנת דליכא למימר דהוה אכלנא ליה תס או מזנינא ליה ולא הוה אלא כמויך שעבודו של חבירו ופטור אבל לר"ע דלמר שותפין נינהו אי הוה מעריק היה גזול לו שורו לניק' ועוד ז"ד יידוהו אס לא יסלס אס יש לו ז"ל שרובה לומר מתוך דברים אלו שהייתי עושה והיה נימוק מתפסר עמי דבבר מועט והיה מוחל לי ונמנא שהפסקתני כל הימיון:

א"י הכי בעליא אמאי משלמין ח"נ זימא ליה איתפסיה לתוראי ב'ו. וז"ל והרי הוא לא התפסו זידים דהא קדים ז"ד ומפסיה והוה לא היה יודע שהוא מועד וי"ל דמיך כשנגח היה לו לחוש וימר שמה היה מועד דניהי דקודם נגיחה אין לו לחוש כ"כ לפי שזין הפסד מוזמן שמה לא יגח אלא לאחר שנגח מוזמנין ז"ד לתפסו והיה לו לחוש להוה שלא יפול ציד צית דין: **מן הבהמה הוציאו הרובע ב'ו** בתמורה ז' כל האסורין (דף כח: ושם) מפרש דגבי רביעה כתיב בהמה ואיש אשר ימן שכמתו צבהמה ונצי עבד כמידי לישין בקי כדכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור ומוקי לה תס ע"פ עד אחד או על פי צעלים דאי איכא עדים בני קטלא נינהו והך צרימא פלוגא אתנא דבי רבי ישמעאל דנפקא ליה בפרק אין מעמידין (ע"ף דף כג:) ממי משתתס בהס מוס כ"ו כל מקום שנאמר השתמה אינו אלא דבר ערוה וע"ז וכן אימא בתמורה (דף כח: ושם) דפליגי: **למה נאמר נוגח** הא דלא קאמר

הוה מודינא ומפטריןא. דפלגא נוקא קנסא ומודה בקנס פטור: יושא אין רשום משנה. דתזבנתא מיימי לה אמאי קמתי רישא כשהעד צדיק בעלים והזיק צדיק שואל חייב צדוקה נגיחה נוקא ש"ס: כזכר. קשיא אהרדי ומי ששנה זו ולא שנה זו: **לאו כל נמינך כ'ו** לא שך היה ולא נהרת צבטימורו: **רישא נמי רשום משנה** כלומר חד תנא הוא ולתנא דרישא ס"ל נמי הך דקסיפא דרשות משנה ורישא משום הכי הרי הוא צבוקמו שאין כלן שטיי רשות שכל מקום שהולך שם בעליו עליו: מהו לגבי מוצה. שגבי נוגח כצ"ח והימיה ארס פשיטא לן דפסול כלקמן: **מן הבהמה** ממקלסת בהמות ולא כולן: **נהוילא רובע ונרצע** ע"פ עד אחד או ע"פ הצעלים שלא נסקל דפסול לגבי מוצה: **אס הנעצה** שעשאו ע"ז והשתחוה לו: **המוקלה** שייחדו להקריב לע"ז: **הנוגח** שהמית את האלס ע"פ עד אחד או ע"פ צעלים ונפטרי מן הסקילה: **אס נאמר רובע נמה נאמר נוגח** הרי שניהן שוין צבציה לענין סקילה במקום עדים: **רובע עשה זו אונס כרצון** לנרצע אונס הוא ונסקל כרובע דכתיב ואת הבהמה מהרוגו: **נוגח לא עשה זו אונס כרצון** דכתיב כי יגח ולא שיגמורו: **רובע אינו משלם כופר** לקמן מפרש: **רובע עליו לקרבן** דלענין קרבן מייירי: **לא לקטלא** ו' ולהכי קאמר נוגח לא עשה זו אונס כרצון לענין סקילה במקום עדים הלכך אי לא מעטיה קרא לענין קרבן לא נפקא לן מרובע אפילו כי עבד כרצון דלפסול דהא קל הוה מרובע לענין קטלא: **לא עשה** משמע לא עשה זו הכתוב אונס כרצון ומאיכא נפקא ליה דפשיטא ליה: **בכח**

אם תם הוה מודינא ומפטריןא ואפילו למ"ד פלגא נוקא ממונה נימא ליה אי תם הוה הוה מעריקנא ליה לאגמא אלא הכא במאי עסקינן כגון דאקדים בי דינא ותפסיה אי הכי בעלים אמאי משלמים חצי נוק נימא ליה איתפסיה לתוראי כידא מאן דלא מצניא לאשתעויי דינא בהדיה משום דא"ל אי אהדרתיה ניהלך לאו מינך הוו שקלי ליה ונימא ליה אי אהדרתיה ניהליה הוה מעריקנא ליה לאגמא משום דא"ל סוף סוף לאו מעלייה הוו משתלמי הניחא היכא דאית ליה נכסי היכא דלית ליה נכסי ממי איכא למומר משום דא"ל כי היכא דמשעתבדנא לדידך הכי נמי משעתבדנא להאיך מדר' נתן דתניא ורבי נתן אומר מנין לנושה מזה ונותנים לזה ת"ל ונתן לאשר אשם לו הועד בבית שואל והחזירו לבעלים בעלים משלמין חצי נוק ושואל פטור מכלום סיפא ורשות משנה רישא רשות אינה משנה א"ר יוחנן תברא מי ששנה זו לא שנה זו רבה אמר מדרישא רשות אינה משנה סיפא נמי רשות אינה משנה וסיפא היינו מעמא משום דא"ל לאו כל כמינך דמייעדת ליה לתוראי רב פפא אמר מרסיפא רשות משנה רישא נמי רשות משנה ורישא היינו מעמא משום דכל מקום שהולך שם בעליו עליו: שור האצטרוין אינו חייב בריעה (וב'ו): איבעיא להו מהו לגבי מוצה רב אמר כשר ושמואל אמר פסול רב אמר כשר אונס הוא ושמואל אמר פסול הרי נעבד בו עבירה מיתבי: **מן הבהמה הוציאו את הרובע ואת הנריב מן הבקר** הוציאו את המוקצה ומן הצאן להוציאו את הגורגז אמר רבי שמעון אם נאמר רובע למה נאמר נוגח ואם נאמר נוגח למה נאמר רובע מפני שיש ברובע שאין בנוגח ויש בנוגח שאין ברובע רובע עשה בו אונס כרצון נוגח לא עשה בו אונס כרצון נוגח משלם כופר רובע אינו משלם את הכופר לפיכך הוצרך לומר רובע והוצרך לומר נוגח מיהת רובע עשה בו אונס כרצון נוגח לא עשה בו אונס כרצון למאי הלכתא לאו לקרבן לא לקטלא הכי נמי מסתברא דאי אמרת לקרבן נוגח לא עשה בו אונס כרצון לאו אונס דידיה כתיב ולא רצון דידיה כתיב אלא לאו לקטלא: אמר רב נוגח משלם את הכופר רובע אינו משלם את הכופר ה"ד אילימא דרבעה וקטלה מה לי קטלה ברבעה ואלא דרבעה ולא קטלה האי דלא משלם כופר משום דלא קטלה הוא אמר אביי לעולם דרבעה ולא קטלה דאתיהו לבי דינא וקטלה מהו דתימא

(א) (לעיל טו.) וי"ל.
(ב) פסיקתא לא. גיטין לו.
(ג) מנחות י"ז. פ"ה. (קדושין טו.) א. (לעיל לו.)
(ד) בכורות מה. תמורה כח.
(ה) זכתי ש. פ"ה. (שבת כא.) א. (לעיל כב.) א.
(ו) (לעיל כג.) א. (לעיל כד.) א.
גיליון הש"ס
נ"ב רבא אמר מדרישא רשות ענין זה כעיונין דף פ"ב ע"ב וביבמות דף ק ע"ב וזכתי ש דף ע"ב וז' תוב' ר"ה ויש בו ו' ולא שייך למפטר. ענין זכתי ש ע"ב תוב' ד"ה ש"ס קולסין:

מוכר רש"י

פילגא נוקא ממונה. דין הוא ששלמנו אותו קנס, ומקרה מיה זה מודה מקמי דלחו סקדי לא מייסדי (לעיל טו.) ומשלה על פי עצמו (בבבבות ט"ה.) כפיכא ארבעה אמות (לעיל ט"ו.) פליגי בה, דקסבר סהם שרשים נגמיה ומוציא טבלה ע"כ לגמרי והוה ליה למיטריה, והמנא הוא דמס עליו (ש"ח ט"ז.) ונתן לאשר אשם לו. אלא כגון נאשר טבלה, אלא נאשר האשם שלו, ואם הוא קין כדלמדין בהגנה (ק"ו.) נמי שקיין עלו (בבבבות ט"ו.) וכי"ל פסחים (כ"א.) ח' ונתן חסד קרא למוך וביקרה ואם מן האלף קרבנו מן הסהמו ואלא כי קיב"ט מוס מן הבהמה, ולא כל הסהמו (נדח ט"ה תמורה כח.) מן הצאן. קרא למוך וביקרה ואם מן האלף מן הסהמו או מן העיט וכו', ודכתיב מן האלף ולא כל האלף וכן טבלה (בבבבות ט"ה.) ורביא את הנעבד. ששטוה עבדות כוכבים (ש"ס.) המוקצה. שיקולת והפרס על עבדות כוכבים (ש"ס.) הנוגח. את האלס ומת (ש"ס.) שהמית את האלס. והוא רובע ונרצע ונוגח דקמתי. כגון על פי עד אחד או על פי הצעלים, דמריה בקנס פטור, הלכך לרעיון שרי וזבנתא אמה אלא על פי עדים בעלים כקטלה הוא ולהדיט נמי אסור (נדח ט"ה.)

מוכר תוס'

א. שרייה העדים הכל אצלו וירדנו שלא דבר עמו אדם. ה"ה"ש בשיטתו. ב. ובי בשביל שישמעון בפני ב"ד אני יחייב גזול חלקי של יזק מחייבין לבעלים. ה"ה"ש בשיטתו. ג. דממטות החם מהאי קרא רובע ונרצע. מ"ה"ט למות. כ"י ע"ז כ"ג ע"ב. רובע ונרצע דבר ערוה, מוקצה ונעבד דבר עובדת. כוכבים. כ"י ע"ב. תוס' ד' א. קרא יתירא לא הוה מוקמינן ליה כנעבד אלא באינך דבני קטלא נינהו. ר"ט. ה. דהוה חבורת דארייטא. ה"ה"ש בגמ' פ"ט ק"מ. ו. דהשתא. ר"ט.

אימרא) (הכא מימרא), וקיימא לן כרדלפא במק' עיקרה, ותר דאמי לקמן (פ"ה ב.) מועד שלא בכונה משלם כופר, ולא חיישי להא דרבא, דאיאק למימר רבא טעמא דר' שמעון קא מפרש וזיה לא כסברי' ליה. מהו דתימא

(א) ש"ס מ"ו (ט) [עירובין ט. יומא מ"ו.] א. לקמן מ"ג. (ד) [ולעיל דף י.]. (ה) [דברים ס"ה.] (ו) [ד"ל ומי.]

תורה אור השלם

1. וכי יבא שור את איש או את אשה וזנאו וקולו יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי: שמת בא כח נקי: 2. וכי יבא אנשים ונגזרו אשה וקרה וזנאו וקולו יסקל ידה אסון עגוש בעל השור ובעל השור נקי: אשה וקולו יסקל ידה אסון עגוש בעל השור ובעל השור נקי: שמת בא כח נקי: 3. וכי יבא אנשים ונגזרו אשה וקרה וזנאו וקולו יסקל ידה אסון עגוש בעל השור ובעל השור נקי: שמת בא כח נקי: 4. וכי יבא אנשים ונגזרו אשה וקרה וזנאו וקולו יסקל ידה אסון עגוש בעל השור ובעל השור נקי: שמת בא כח נקי:

הנהגות הב"ה

(א) תוס' ד"ה גבי וכו' ולא נקי מלאם אלא מלאם. כי כ"ס ובעל המנוח נקראו על ההוא ה"א ע"כ לחיותו וכו' ע"כ וישת' דבשמת נפח מאנשים:

גילוי הש"ס

תוס' ד"ה כתב וכו' בדפ"י ל"ל. דף לה ע"א מוס' ד"ה ד"כ"ב:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

משכה רבצני. ברישא שקיל להו וכי הדר משכה זוטרי שקיל. הכא נמי אע"ג דרשייה גדולה אמר ליה ברישא כי הדר משכה רשייה זוטרי אמרה ניהליה: משכה זוטרי. ברישא שקיל להו סבר דלמא לא משכה אחריני וכי הדר משכה רבצני ולית ליה מנא כולי האי דליחזקיהו לכולהו שדי זוטרי ושקיל רבצני. ה"י המית אמר ליה ברישא לחמתי להו הוה ידע ליה מילתא דעדיפא מיניה כי הדר משכה סך הדר ביה מקמייתא: מדמי ולדות. נגח את האשה וילאו ילדיה: כי ינאו אנשים. ונגפו אשה הרה ולא שוורים: אף שוורים. דפטור להו קרא מועדים הוא דפטור ככל תמין ליחייבו: כסב דרשין אנשים ולא שוורים הדומין לאנשים אלא תם פטור ומועד חייב: גבי נזשם נמי. דקיימא לן (לקמן דף פ"ט.) שורו שבייש פטור ופקא לן ממי ינאו אנשים יתדו איש ואחיו וקריבא אשת וכו' וקלומה את כפה"י ממון דהיינו נזשם נומא הכי כו': וכו"ס ה"כ דלרבי יוסי הגלילי משלם מועד ממון נזשם: אלא אצ"י ודא דאמרי סרוויבו. ולהי אצטרך דאי מדר"ע הוה אמניא אנשים ולא שוורים הכי מידרש אנשים הוא דבי יש אסון כזשה לא יענשו גדמי ולדות דקס ליה דזרבה מיניה אכל שוורים אפילו יוש דרבה גדמי ולדות דליכא זה חיוב מימה כתב רחמנא כו': אטו כזשון תליא מילתא כזווה תליא מילתא. ואפילו יש אסון כזשה ינאו אסון דליכא דשכיבא ליה לרז אלא כ"י שמעון דאמר כזשם סנהדרין כאלו הן הנשרפין (דף ע"ט.) נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממימה וחיבי ממון ולית ליה דתנא דבי חזקיה דאמר לא חלקת בזו בין מתכוין לשאין מתכוין לחייבו ממון אלא לפטורו ממון ולא יהיה אסון דקרא כחצירו קדריש ליה אם אין אסון כחצירו אפילו יש אסון כזשה ינאו וכוין דאנשים אחיכא דיש אסון נמי יענשו אשתכח דאמעט שוורים בין ביש אסון בין בשאין אסון ובעל השור נקי למה לי: וינא

מב.

הא תם מיהייב. לא צעי למימר תם שמחויב ממה שהמועד פטור דאטו משום דאיעד יהיה פטור יותר אלא ה"ק דמועד יהיה פטור שלא לחייבו העדלה יותר מתם* והא דקאמר ייבא כזרעא משום דאטו תמות הקל שאין משלם אלא מגופו חייב דל מועדת לא כ"ס:

כתב רחמנא בעל השור נקי דפטור. וזכרנו לכתב

אנשים דאי לא כתב אלא בעל השור נקי הוה מוקמינן נקי מחלי כופר* והוה מחייבין בין תם בין מועד גדמי ולדות דקמני לאו לפטורו מדמי למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור דנקי אסת דלא להו ייבא כזרעא וכו': בכתב רחמנא בעל השור נקי תם פטור ומועד חייב. ונקי מדמי ולדות דקמני לאו לפטורו מדמי ולדות אצטרך אלא כלומר דוקא תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב אנשים כלל הוה פטורין נמי כזמועד דלא מחייב הכמוז כזמועד אלא כזמועד שמיז כזס* כדפירשתי לעיל (ג.) ולהכי כתב אנשים ליתי נקי לגלוי עליה דלא משתני אנשים ולא שוורים אלא כזס והא דתניא כזמועד (לקמן דף פ"ט.) שור און משלם אלא נוק ופטור מדמי ולדות משמע דאיידי כזמועד דמשלם נ"ש ועוד דומיא דאדס ואפילו הכי פטור מדמי ולדות הוה כ"ע אמאי:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים כו'. דגבי נזשם כתיב כי ינאו אנשים יתדו איש ואחיו דמלאש צעמינו לא נפקא אלא כער לחודיה ויפיו ושבת נפקא מהוה כדאמרינן כזמניח (לעיל דף ג.) ואפילו ל"ע דמלאש צעמינו נפקי כולהו מודה הוה דנזשם לא נפקי מיניה אלא כער וריפוי ושבת שרגילי להיות ע"י חבלה דומיא דמנימת מוס* אכל נזשם דרגיל להיות רוב פעמים כלא חבלה לא נפקי מלאש אלא מאנשים (ב) וא"ת וריפוי ושבת בין לר"ע ובין לרבנן לילך מאנשים דכתיב גבי ריפוי ושבת וכי ייבאו אנשים וי"ל דקיס ליה לגמלא דהוה אנשים אסת דלרשא אחרינא ומהאי טעמא נמי נימא הכי אכל הוה דנזשם קיס לן דלמעוטי שוורים אסת והא דלא פריך

גבי זכר נמי נימא הכי דכתיב איש צעמינו ולא שור צעמינו שור דומיא דאיש כו' משום דניחא ליה למפריך מנקרא דאנשים דומיא דהויא דאיידי זה: בכוונה תליא מילתא. פ"ה דס"ל כ"ש דאמר כאלו הן הנשרפין (סנהדרין דף ע"ט.) וסב נתכוון להרוג את זה והרג את זה אס סבורין כרבנן ועוד דלרביא למימר דרב אלא וברייתא דרב חגי דרומאה פליגי אסתא דבי חזקיה וכו' למפריך הכא כדפריך רבא עליה דרב דימי פירק אלו נערות (כמוצת דף לה. וע"ס*) ומי איכא מאן דלית ליה דתנא דבי חזקיה* ונראה לר"י דרבא ואצ"י לא היו פטורין שוורים אין אסון יענשו הא יש אסון לא יענשו בין נתכוונו זה לזה בין לא נתכוונו זה לזה אלא לאשה ענמה ולא שוורים דבין הכי וצ"י הכי יענשו כתב פטורי טפי כשמתכוונים לאשה היינו משום דשייך זהו קס ליה דזרבה מיניה אכל כזשור לא שייך* ופריך רב אלא כז אהבה והא ע"כ כזווה תליא מילתא לרבי דדריש כזשפין (סנהדרין דף ע"ט.) ונתתה נפש תחת נפש ממון ולית ליה לא חלקת בין מתכוין לשאין מתכוין לענין דמי הנהרג וסובר רב אלא דהוא הדין לענין דמי ולדות דמין דגלי קרא שיש לחלק בין מתכוין לשאין מתכוין לענין דמי הנהרג לא נלמוד דמי שום פטור ממון כשאין מתכוין מכה הקישה ואע"ג דלית ליה הקישה לענין שאר דברים* וא"כ לדדייה אנשים אפילו יש אסון כזשה ינאו ולדידיה יש לנו לפטור בשוורים אפילו נתכוונו לאשה שאי אפשר לרבי לדרוש אלא כמו שדורש אחרי כן ומדריש נשמע לכולהו תנאי שלא מזני מחלוקת זה בנייה ואצ"י ורבא סבירי להו דדוקא למאי דגלי קרא כגון דלמי הנהרג לרבי גלי אכל כזשאר ממון לא גלי וכן מוכח בהפריה (לקמן דף ע"ט.) דכ"י ורבא סבירי להו שהוא חייב בשוורים כשמתכוין לאשה ענמה דמנן שור שהיה מתכוין לחצירו והנה אשה וילאו ילדיה פטור מדמי ולדות ודייקין בגמרא טעמא דנתכוין לחצירו אכל נתכוין לאשה משלם נימא תהו מיוצחא דרב אלא כז אהבה משמע דלרבא ואצ"י נימא דמחייבו ומתנייתין דהחובל (לקמן דף פ"ט.) דפטור שור מדמי ולדות דוקא ככלא נתכוין לאשה דומיא דאנשים דקרא:

עין משפט
גר מצוה

גג א ב מ"י פ"א מהל' מקי ממון הלכה ג: גר ג ד ה מ"י פ"ד מהלכות מוצל ומנוק הלכה ה ו סג עשין ע טושי"ע ח"מ ס"י מנכ סעף א טעף ד:

מוסף רש"י

יצ"ב. אלוהי (שורבין ט.)

מוסף תוס'

א. דעז תמות דוקא מיהייב כדמפיקרא אבל כז מועדות היא פטור. ר"ס. ב. וא"ל למה לי אנשים, הכי און דתם פטור מבעל השור נקי אי"כ ממילא ידעינן דמועד פטור, דלא חייב הכותב כזמועד אלא מה שחייב בתם, וי"ל. ר"ס. וע"י מהש"ס ומת"ס פ"ק. ג. להכי כתיבא דרבנן ובר טפי. ר"ס. ד. דמיידי ביה קרא דאיש צעמינו. ר"ס. ה. ועוד קשה דא"כ לא פליגי אבוי וסבא ורובא"י מידו לענין ולדות אלא דמר פפרש ברייתא דרבי"ג אליבא דרבנן ובר מפרש אליבא דר"ש, והו דחוק. ר"ס. ו. דבין אבוי ורבא בין רובא"י מנז סביר שפיר כרבנן דסביר נתכוין להרוג את זה והרג את זה חייב או כ"ש (דפטרן), ולענין דמי ולדות הוא דפליגי היכא שלא נתכוונו השוורים לאשה צעמה. ר"ס. ז. ובין לרב שמעון ובין לרבנן קאמרי אבוי ורבא, דאית להו דתנא דבי חזקיה. הא"ש כזשמי"ק. לרבנן משום דקל"ב, ולר"ש אע"ג דליכא קל"בם בלא נתכוונו דנתכוונו להרוג את זה והרג את זה פטור מ"מ לא יענשו משום שגוג כמדי כו', והלכך כי ממעטין שוורים מנין לפטור הינו דוקא בלא נתכוונו לאשה דומיא דאנשים דמיידי כזו קרא, אבל כזנתכוונו לאשה צעמה מיהייב שוורים בדמי ולדות. ר"ס. ח. ולענין מוקן אחר (בהדי מיתתן) אית להו לכולהו הקישה דתנא דבי חזקיה, ולא פליגי עליה אלא במאי דקתני בין מתכוין לשאינו מתכוין, דמשמע בין מתכוין להרוג את האשה בין אין מתכוין להרוגה אלא להרוג את חברו והרגה ובעל עין פטור מדמי האשה וכו', ולרבי נתכוין להרוג את זה והרג את זה חייב פטור. מוס' כמוצת פ"א ד"ה ומי.